MARIESTAD

Plan mot diskriminering och kränkande behandling

Enhet Hasslerörs förskola

Läsår 2026/2027

Antagen
Mariestad
2026-10-05

Typ av styrdokument:	Plan
Beslutsinstans:	Rektor Hasslerörs förskola
Datum för antagande:	2026-
Diarienummer:	
Dokumentet gäller för:	Hasslerörs förskola
Giltighetstid:	Läsåret 2026-2027
Tidpunkt för aktualisering:	2026
Dokumentansvarig:	Rektor Monika Olsson

Strategi

Översiktligt dokument som beskriver vägval och långsiktiga mål samt utgör grund för prioritering.

Program

Mellanform av strategi och plan. Uttrycker värdegrund och beskriver önskvärd utveckling samt vilka metoder som ska användas.

- Plan

Är en instruktion som ger direktiv och beskriver konkreta mål och åtgärder.

Policy

Är kortfattad och uttrycker värdegrundsbaserat förhållningssätt och principer för vägledning.

Riktlinje

Säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet vid handläggning och utförande genom att ge konkret stöd och ange ramar för handlingsutrymme.

Regel

Anger absoluta normer för medarbetarnas och verksamheternas agerande. Är tydliga och tillåter inte tolkningsutrymme

Rutin eller tillämpningsanvisning

Detaljerad instruktion för hur en viss fråga ska hanteras. Innehåller handfasta råd och praktiska rekommendationer. Behandlar hur-frågor.

Innehållsförteckning

1. Inledning 4
1.1. Syfte 5
1.2. Ansvar 5
2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan. 5
2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår 5
2.2. Kränkningsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier 5
2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkningsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier 6
3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår 8
3.1 Metod/kartläggning 8
3.2 Kränkande behandling 8
3.3 Sexuella trakasserier 8
3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier 9
3.5 Planerade åtgärder för läsåret 12
4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet) 13
4.1 Barns/elevers delaktighet 13
4.2 Medarbetares delaktighet 13
4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet 13
5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling 13
5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever 14
5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev 14
5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev 15
5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling 16
5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev 17
5.6 När verksamheten diskriminerar barn/elev 17
6. Referenser 17
7. Bilagor 18
7.1 Definitioner 18
7.2 Lagstiftning och styrdokument 20
7.3 Anmälningsskyldighet 21

1. Inledning

Som stöd för arbetet mot diskriminering, kränkande behandling, trakasserier och sexuella trakasserier ska varje förskola/skola utarbeta en plan mot diskriminering och kränkande behandling. Arbetet med planen inkluderas i det systematiska kvalitetsarbetet. Planen kan ses som en dokumentation av det främjande, förebyggande och åtgärdande arbetet och den ska upprättas årligen för varje verksamhet inom förskolan och skolan.

I planen ska det finnas aktiva åtgärder för de främjande och förebyggande insatserna som bygger på kartläggningar och utvärderingar av tidigare års arbete. Där ska det finnas en beskrivning av vilket arbete som planeras och vilka rutiner som gäller. Planen ska beskriva hur barn/elever, vårdnadshavare och medarbetare medverkar i det främjande och förebyggande arbetet.

Arbetet med de aktiva åtgärderna ska skriftligen dokumenteras. Arbetet med aktiva åtgärder innebär att bedriva ett förebyggande och främjande arbete genom att:

1. Undersöka om det finns risker för diskriminering eller repressalier eller om det finns andra hinder för enskildas lika rättigheter och möjligheter i verksamheten
2. Analysera orsaker till upptäckta risker och hinder
3. Vidta de förebyggande och främjande åtgärder som skäligen kan krävas
4. Följa upp och utvärdera arbetet enligt 1-3

Arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande. Åtgärderna ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt.

1.1. Syfte

Hasslerörs förskolas plan grundar sig på bestämmelser i skollagen (2010:800), diskrimineringslagen (2008:567) och förordningen (2006:1083) om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling. Enligt dessa lagar ska skolan arbeta främjande och förebyggande för barns/elevers lika rättigheter och möjligheter samt mot diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling. Ett steg i arbetet är att varje år ta fram en ny plan för detta arbete. Planen syftar till att säkerställa barns/elevers trygghet, studiero samt deras rättigheter.

1.2. Ansvar

Rektor förskola ansvarar för framtagandet av planen på enheten.

2. Uppföljning, utvärdering och analys av föregående års plan.

2.1. Främjande och förebyggande åtgärder föregående läsår

Föregående läsårs åtgärder på förskolan	**Åtgärd uppfylld** **Ja/Nej**
Barnen ska få ett större inflytande i verksamheten både vad gäller material och aktiviteter. Öka barnens förståelse för hur mycket de kan vara med och bestämma på förskolan.	Ja
Organisera leksakslådan ute på stora gården samt förrådet så att det blir överskådligt för både barn och pedagoger.	Ja
Vi vill främja goda relationer mellan barnen i vår utemiljö genom att vara mer engagerade och närvarande pedagoger som uppmuntrar och deltar i barnens aktiviteter samt att pedagogerna har fler planerade aktiviteter utomhus.	Ja/delvis

2.2. Kränkningsärenden/diskriminering/trakasserier/sexuella trakasserier

Inga ärenden har anmälts under läsåret. Vårt arbetssätt med att ständigt uppmärksamma, reflektera och reda ut konflikter mellan barnen omedelbart bidrar till en god miljö på förskolan.

2.3. Analys av främjande och förebyggande åtgärder samt kränkningsärende, diskriminering, trakasserier eller sexuella trakasserier

Vad har vi gjort?

För att förebygga konflikter, kränkningar och att barn riskerar att bli exkluderade på gården har vi organiserat verksamheten i mindre grupper. Genom att dela upp barnen på olika platser, exempelvis mellan lilla och stora gården, har vi skapat lugnare miljöer där barnen får bättre förutsättningar att samspela med varandra. Vi har arbetat med ett närvarande och lyhört pedagogiskt förhållningssätt där vi aktivt stöttat barnen i deras sociala samspel.

I det dagliga arbetet har vi tränat barnen i att vänta på sin tur, turas om och dela med sig. För att minska risken för konflikter har vi i möjligaste mån erbjudit likvärdigt material och organiserat lärmiljöerna så att leksaker och annat material blivit mer tillgängligt för barnen. Genom att förbereda utevistelsen tillsammans med barnen och samtala om vad de vill göra har vi kunnat skapa tydligare strukturer och förutsägbarhet samt ökat deras inflytande och förståelse för vad de kan påverka i uteleken.

Vi har kontinuerligt observerat barngruppen, lyssnat in barnens behov och fört samtal kring hur vi kan lösa konflikter på ett respektfullt sätt. Barnen har fått stöd i att sätta ord på känslor, kompromissa och hitta alternativa lösningar när oenigheter uppstått.

Varför blev det som det blev?

Analysen visar att de förebyggande insatserna haft en positiv effekt på barnens samspel. När barnen vistas i mindre grupper och pedagogerna är närvarande minskar antalet konflikter, samtidigt som möjligheterna att upptäcka och förebygga situationer som kan leda till kränkningar eller exkludering ökar. Barnen får då mer stöd i att utveckla sin sociala kompetens och visa hänsyn till varandra.

Vi kan också identifiera ett tydligt mönster där konflikter oftare uppstår när pedagogernas närvaro minskar, exempelvis vid blöjbyten eller ensamarbete. Det visar hur betydelsefulla de vuxnas närvaro, vägledning och stöd är för att skapa trygghet och goda relationer i barngruppen.

Att materialet blivit mer lättillgängligt och att verksamheten organiserats utifrån barnens behov har bidragit till ökad självständighet och minskat situationer som kan skapa frustration och konflikter. Samtidigt ser vi att arbetet med att utveckla barnens förmåga att

samarbeta, vänta på sin tur och ta hänsyn till andra behöver fortsätta vara en naturlig del av den dagliga undervisningen och något som vi behöver fortsätta fokusera extra på.

Övrigt främjande och förbyggande arbete på förskolan

Genom pedagogiska samtal, litteratur, lek, material och aktiviteter har vi synliggjort och värdesatt olikheter samt skapat möjligheter för barnen att utveckla förståelse för att människor kan leva, tänka och uttrycka sig på olika sätt. Vi har arbetat aktivt med att motverka stereotypa normer och föreställningar genom att erbjuda en verksamhet där barnen uppmuntras att utforska sina intressen och förmågor utan begränsningar kopplade till kön, bakgrund eller andra normer.

Framgångsfaktorer att ta med oss

- Att dela in barnen i mindre grupper.
- Att fördela pedagogerna på olika platser och gårdar.
- Att vara närvarande och lyhörda pedagoger.
- Att skapa tillgängliga och välorganiserade lärmiljöer.
- Att erbjuda likvärdigt material när det är möjligt.
- Att arbeta kontinuerligt med samtal kring samspel, respekt och allas lika värde.

Dessa arbetssätt har bidragit till ökad trygghet, delaktighet och inkludering i barngruppen samt minskat risken för kränkningar och diskriminering.

Utvecklingsområden

Under nästa läsår kommer organisationen på förskolan förändras, vi skolar över barn till nya avdelningar, introducerar flera nya barn på förskolan samt roterar personal. Då blir arbetet med inskolning, anknytning och trygghet särskilt betydelsefullt. Vi kommer att arbeta i två mindre arbetslag där samarbete är en förutsättning för en fungerande organisation. För att skapa trygga rutiner, tydlig organisation och ett gemensamt förhållningssätt är kommunikation och reflektion av stor vikt. Utifrån föregående läsårs analys ser vi behov av att fortsätta arbeta med att utveckla barnens förmåga att samarbeta, vänta på sin tur och ta hänsyn till andra.

För att främja alla barns lika värde och förebygga kränkningar och diskriminering vill vi att nästa läsårs utvecklingsområdes fokus ska ligga just på att skapa trygga relationer och lärmiljöer. Vi vill bygga en trygg och sammanhållen barngrupp där olikheter ses som en tillgång.

3. Undersök och analysera risker och hinder i verksamheten för innevarande läsår

3.1 Metod/kartläggning

Genom observationer, reflektioner, diskussioner i våra arbetslag samt med hjälp av analysen från förra årets plan kartlägger och analyserar vi vår verksamhet för att upptäcka eventuella platser och situationer där diskriminering eller kränkning kan förekomma.

3.2 Kränkande behandling

Risker och hinder för kränkande behandling	**Analys av de orsaker till de risker och hinder för kränkande behandling som upptäcks**
Kränkande behandling Risk för kränkande behandling kan finnas när många barn vistas tillsammans och där utrymmet är begränsat. Exempelvis kan det handla om att barn vill ha samma material och att de då använder ett kränkande beteende mot varandra antingen verbalt eller genom kroppsspråk.	Det finns alltid en risk för kränkningar av olika slag om vi pedagoger inte är närvarande och vi behöver därmed ständigt arbeta med organisation, förhållningssätt och våra lärmiljöer för att förhindra att det kan ske.

3.3 Sexuella trakasserier

Risker och hinder för sexuella trakasserier	**Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks**
Sexuella trakasserier Vi har inte sett att det föreligger några risker för sexuella trakasserier mellan barn i förskolan.	Barnens ålder på förskolan påverkar deras förståelse. Enligt lag måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier Pedagogerna arbetar aktivt med att lära barnen att säga ifrån om något känns obekvämt, genom att tex säga ”stopp”.

3.4 Diskrimineringsgrunderna och trakasserier

Risker och hinder för diskriminering och trakasserier	**Analys av de orsaker till de risker och hinder som upptäcks**

Kön Att identifieras och/eller kritiseras utifrån sitt kön. Känsla av utanförskap.	Risk för diskriminering föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.
Könsöverskridande identitet eller uttryck Bristande självkänsla kopplad till könstillhörighet. Känsla av utanförskap.	Risk för diskriminering föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck. Barn kan uppleva att deras könsidentitet inte stämmer överens med de normer och förväntningar som är knutna till biologiska kön. Barn, vårdnadshavare eller pedagoger kan förmedla förväntningar på eller ha förutfattade åsikter om hur barnet vill uttrycka sin identitet.
Etnisk tillhörighet Kommentarer om hudfärg, tal/uttal, matkultur eller kläder. Känsla av utanförskap.	Risk för diskriminering föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.
Religion eller annan trosuppfattning Kommentarer om barns eller vårdnadshavares val av kost, kläder och attribut kopplat till religion eller annan trosuppfattning.	Risk för diskriminering föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.
Funktionsnedsättning Utanförskap om miljön ute och inne är inte anpassade efter barnens behov.	Risk för diskriminering föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck. En osynlig funktionsnedsättning kan innebära att behoven inte uppmärksammas av alla som vistas i förskolan.

Sexuell läggning Kommentarer om enskilda familjemedlemmars sexuella läggning.	Risk för diskriminering föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck.
Ålder Känsla av utanförskap och förminskande. Bristande självkänsla kopplat till ålder i stället för kunnande.	Risk för diskriminering föreligger i större utsträckning om barnen inte delas in i mindre grupper samt när det inte finns vuxna närvarande. Det är då svårare att upptäcka och motverka diskriminerande attityder eller uttryck. Ålder på barn kan vara allt för styrande i indelning av grupper eller regler i stället för att utgå från mognad, intresse och kunnande.

3.5 Planerade åtgärder för läsåret

Åtgärderna är överförda och tidsplanerade i enhetens kvalitetsverktyg för att fortlöpande genomföras. För definition av begreppen främjande och förebyggande, se bilaga 1.

Planerade främjande åtgärder på förskolan	**När påbörjas/ genomförs åtgärden?**	**Hur?**	**Ansvarig**
Barnen ska ges förutsättningar att utveckla positiva relationer till både kamrater och pedagoger. Personalgruppen ska arbeta utifrån ett gemensamt förhållningssätt kring trygghet och vi ska skapa kontinuitet och förutsägbarhet i barnens vardag genom tydliga rutiner och strukturer. Alla barn ska kunna ta del av verksamhetens material och lärmiljöer på ett tryggt och tillgängligt sätt. Lärmiljöerna ska utformas för att främja delaktighet, samspel och gemenskap. Pedagogerna ska kontinuerligt observera och anpassa miljöerna utifrån barngruppens behov.	Ht -26 och vt -27	Närvarande och engagerade pedagoger skapar trygga inskolningar och goda anknytningsrelationer. Pedagogerna reflekterar regelbundet tillsammans i arbetslaget över hur rutiner, organisation, förhållningssätt och lärmiljöer påverkar barnens möjlighet att känna trygghet och tillhörighet I avdelningarnas projekt integreras undervisning som främjar kamratskap, samspel, turtagning och empati. Planeras och utvärderas i Unikum.	Varje pedagog ansvarar. Arbetslaget Arbetslaget

4. Delaktighet och förankring av planen (samverkansskyldighet)

4.1 Barns/elevers delaktighet

Barnen görs delaktiga i framtagandet av planen och i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genom att vi samtalar med barnen om hur man ska vara mot varandra, att man ska ta hand om och respektera varandra och våra olika behov. Vi uppmuntrar barnen till att hjälpa varandra, att berätta om de ser att någon far illa eller hamnar utanför. Vi samtalar med barnen om hur en bra kompis ska vara.

4.2 Medarbetares delaktighet

Samtliga medarbetare på förskolan görs delaktiga i framtagandet av planen genom att alla yrkesgruppers iakttagelser, åsikter och synpunkter beaktas. Förskolepersonalen informerar personal som städpersonal, kostpersonal, vaktmästare om planen mot diskriminering och kränkande behandling och vad den finns att läsa. Vi uppmuntrar dem till att ta del av innehållet i planen. Vi ber dem också att vara uppmärksamma och ingripa samt informera oss om de ser att någon utsätts för diskriminering eller kränkande behandling. Alla har ett ansvar.

4.3 Vårdnadshavarens möjlighet till delaktighet

Vårdnadshavarna är delaktiga i framtagandet av planen samt i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling genom att vi har dagliga samtal, utvecklingssamtal och informationsbrev. Allas åsikter och synpunkter beaktas i planering av utbildningen. Planen finns tillgänglig för vårdnadshavarna att läsa på förskolan hemsida, eller hos oss på förskolan.

5. Rutin/åtgärder vid händelse av konflikt, diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och kränkande behandling

5.1 Rutin vid konflikt mellan barn/elever

Upptäckt/information av/om konflikt

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Ingrip om behövligt.	All personal
2.	Meddela barnens/elevers mentorer.	Den personal som ingripit eller eventuellt fått information om konflikt
3.	Samtal med berörda barn/elever	Mentor/pedagog
4.	Bestäm tid för uppföljning (ca en vecka senare).	Mentor/pedagog
5.	Dokumentera händelsen	Mentor/pedagog
6.	Kontakta vårdnadshavare till berörda barn/elever. Berätta om händelsen och hur förskolan/skolan/fritidshemmet hanterat det samt dokumentera samtalet.	Mentor/pedagog

5.2 Rutin när barn/elev kränker/trakasserar/sexuellt trakasserar annan/annat barn/elev

Upptäckt/information om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	Åtgärd	Ansvarig
1.	Anmäl kränkning/trakasserier/sexuella trakasserier till rektor via länk på Navet ”Anmäl kränkning barn och elev”	All personal
2.	Informerar berörda barns/elevers pedagoger/mentorer.	All personal
3.	Informera berörda barns/elevers vårdnadshavare om att en anmälan gjorts och att förskolan/skolan kommer att utreda kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna	Pedagog/mentor
4.	Utredning påbörjas	Rektor

5.	Barnen/Eleverna hålls under uppsikt under utredningstiden.	Pedagog/mentor/arbetslag
6.	Samtal med berörda barn/elever om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna (utifrån mognad)	Pedagog/mentor
7.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredning är klar.	Rektor
8.	Samtal med berörda barn/elevers vårdnadshavare om utredningen och om åtgärder/insatser.	Rektor
9.	Uppföljning av åtgärder/insatser.	Rektor
10.	Om kränkning/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
11.	Om kränkningen/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör intensifieras åtgärder/insatser och eventuell tas hjälp av andra professioner eller externa myndigheter.	Rektor

5.3 Rutin när personal kränker/diskriminerar/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Upptäckt/information av/om kränkning, trakasserier eller sexuella trakasserier

Steg	**Åtgärd**	**Ansvarig**
1.	Barn/elev/personal meddelar rektor eller annan personal att elev blir kränkt, diskriminerad, trakasserad eller sexuellt trakasserad.	All personal
2.	Informera berörd vårdnadshavare om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna /sexuella trakasserierna och dokumentera samtalet.	Rektor
3.	Utredning påbörjas	Rektor

4.	Samtal med berört barn (utifrån mognad) /elev och personal om kränkningen/diskrimineringen/trakasserierna /sexuella trakasserierna	Rektor
5.	Fackliga företrädare och skyddsombud informeras.	Rektor
6.	Åtgärder/insatser sätts in vid behov när utredningen är klar.	Rektor
7.	Uppföljning av åtgärder/insatser	Rektor
8.	Om kränkning, diskriminering/trakasserierna/sexuella trakasserierna upphör avslutas ärendet.	Rektor
9.	Om kränkning, diskriminering/trakasserierna/sexuella trakasserierna inte upphör kontaktas respektive avdelningschef.	Rektor

5.4 Rutin för hur vårdnadshavare ska göra för att anmäla diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling

Upptäckt/information av/om diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.

Scenario	**Åtgärd**
A. Elev utsätter annan elev för trakasserier/sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera mentor
B. Personal utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera rektor
C. Verksamheten[1] utsätter barn/elev för diskriminering.	Informera rektor

[1,2] Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

D. Rektor utsätter barn/elev för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling.	Informera avdelningschef för förskola

5.5 När rektor kränker/diskriminera/trakasserar/sexuellt trakasserar barn/elev

Informera avdelningschef för förskola.

5.6 När verksamheten[2] diskriminerar barn/elev

Informera avdelningschef för förskola.

För information kan även elev och vårdnadshavare vända sig till Barn- och elevombudsmannen www.skolinpektionen.se/BEO vid åsikter om utbildningen.

6. Referenser

- Diskrimineringslagen (2008:567)
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i förskolan
- Diskrimineringsombudsmannens handledning – Lika rättigheter i skolan
- FN:s barnkonvention
- Skollagen (2010:800)
- Skolverkets allmänna råd – Arbetet mot diskriminering och kränkande behandling
- Socialtjänstlagen (2001:453)

[2],[2] Med **verksamheten** menas skolans miljö, byggnader, lokaler, utegård, utformning och möblering, m.m. och syftar på bristande tillgänglighet.

7. Bilagor

7.1 Definitioner

Bristande tillgänglighet
När en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att sådana åtgärder för tillgänglighet inte har vidtagits för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning som är skäliga utifrån krav på tillgänglighet i lag och annan författning, och med hänsyn till:
- de ekonomiska och praktiska förutsättningarna
- varaktigheten och omfattningen av förhållandet eller kontakten mellan verksamhetsutövaren och den enskilde
- andra omständigheter av betydelse

Diskriminering
Diskriminering är när förskolan/skolan behandlar ett barn/elev sämre än andra barn/elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridandet identitet/uttryck eller ålder. Eftersom diskriminering handlar om missgynnande förutsätter det någon form av makt hos den som utför diskrimineringen. Diskrimineringen kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering
Med direkt diskriminering menas att ett barn/elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna.

Främjande
Främjande arbete handlar om att identifiera och stärka de positiva förutsättningarna för likabehandling i verksamheten. Arbetet utgår ifrån skolans övergripande uppdrag att verka för demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter. Detta värdegrundsarbete syftar till att förankra respekten för alla människors lika värde samt att utveckla en skolmiljö där alla barn och elever känner sig trygga och utvecklas.

Förebyggande
Det förebyggande arbetet syftar till att avvärja de risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling som finns i verksamheten. Riskerna kan kartläggas på olika sätt. Förebyggande åtgärder ska motiveras av vad som kommer fram i en kartläggning..

Indirekt diskriminering
Indirekt diskriminering sker när en förskola/skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringssätt som verkar neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn/elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna. Om exempelvis alla barn/elever serveras samma mat, kan det indirekt diskriminera de barn/elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Kränkande behandling
Kränkande behandling är uppträdande som kränker ett barn/elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund för trakasseri. Det kan till exempel handla om att ett barn/elev blir retad för sitt utseende. Ett barn/elev kan bli utsatt för kränkande behandling av personal som av andra barn/elever.

Kränkande behandling kan vara:
- fysiska (slag, knuffar)
- verbala (hot, svordomar, öknamn)
- psykosociala (utfrysning, grimaser, ignorering, nonchalering)
- texter och bilder (teckningar, lappar, sms, mms, foton, meddelanden på sociala medier)

Repressalier
Personal får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av elev eller vårdnadshavare har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling.

Trakasserier och sexuella trakasserier
Trakasserier är uppträdande som kränker någons värdighet och som har samband med kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, könsöverskridande identitet/uttryck eller ålder. Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara av någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Det gemensamma för trakasserier är att de gör att ett barn/elev känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad. Ett barn/elev kan bli utsatt för trakasserier av personal som av andra barn/elever.

7.2 Lagstiftning och styrdokument

Skolväsendet vilar på demokratins grund
Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att eleverna ska inhämta och utveckla kunskaper och värden.
Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för miljön.

Arbetsmiljölagen (AML)
AML, gäller även för barn/elever. Lagens ändamål är att förebygga ohälsa och olycksfall i arbetet samt att även i övrigt uppnå en god arbetsmiljö. Enligt AML ansvarar rektor för att det finns förutsättningar för att skapa en god arbetsmiljö som lever upp till bestämmelserna i AML.

Brottsbalken
Enligt brottsbalken är handlingar som kan betecknas som misshandel, ofredande och olaga tvång straffbara. Rektor ska handlägga ärendet enligt riktlinjer mot hot om våld.

FN:s barnkonvention
Barnkonventionen har sitt ursprung i principen om den inneboende värdigheten hos alla människor och deras obestridliga rättigheter. Barnkonventionen bygger på perspektivet att barnets bästa alltid ska komma i främsta rummet.

Artiklar inom området; artikel 2, 12, 19, 28 samt 36.

Förbud mot diskriminering och kränkande behandling
Diskrimineringslagen ska motverka diskriminering på grund av:
- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Huvudmannen eller personalen får inte utsätta ett barn eller en elev för kränkande behandling. (Skollagen 6 kap. 9 §)

Socialtjänstlagen
Enligt 14 kap 1 §, är både skolmyndigheten och alla anställda inom förskoleverksamhet, skolbarnomsorg och skola skyldiga att ”genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om något som kan innebära att socialnämnden behöver ingripa till ett barns skydd”.

Värdegrunden
Uttrycker det etiska förhållningssätt som ska prägla verksamheten. Skolan ska främja förståelsen för andra människor och förmågan till inlevelse. Ingen ska utsättas för kränkande behandling. Utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (Skollagen 5 kap. 3 §)

7.3 Anmälningsskyldighet

Vid trakasserier och kränkande behandling
Det är viktigt att all personal i verksamheten tar alla signaler om trakasserier och kränkande behandling på allvar och agerar snabbt. Kränkningar upphör inte automatiskt utan brukar i stället öka om de inte aktivt motverkas.

All personal har anmälningsskyldighet att anmäla alla händelser där ett barn/elev upplever sig ha blivit utsatt för trakasserier eller kränkande behandling

Till socialtjänsten
Anmälningsskyldiga är all personal inom verksamheten och den omfattar sådant pedagoger och annan personal får kännedom om i sin yrkesutövning och som föranleder oro över ett barns/elevs situation.

Anmälningsskyldigheten regleras i kap. 14, 1 § socialtjänstlagen och det finns en hänvisning till denna bestämmelse i skollagen kap 29, 13 §.

Syftet med anmälningsskyldigheten är att socialtjänsten på ett så tidigt stadium som möjligt ska få kännedom om barn och ungdomar som behöver hjälp. Skyldigheten omfattar barn under 18 år och avser missförhållanden som antingen är kopplade till barnets/elevens hemmiljö eller dess eget beteende. Det kan handla om misstanke om övergrepp, vanvård eller brister i omsorgen i hemmet eller att barnet/eleven uppvisar ett riskbeteende.

Du hittar anmälningsblanketten till socialtjänsten på kommunens medarbetarportal Navet. Service, support och stöd i arbetet/Självservice, blanketter och mallar/Självservice och blanketter/Utbildningsförvaltningens blanketter.